

15.05.2013

Kj/47

§ 183

Stj / Den av ledamoten Sari Näre väckta motionen om starkare specialstöd i grundskolor och daghem

HEL 2012-015502 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige beslutade i enlighet med stadsstyrelsens förslag anse den av ledamoten Sari Näre väckta motionen vara slutligt behandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Sari Näreen aloite

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige beslutar anse den av ledamoten Sari Näre väckta motionen vara slutligt behandlad.

Föredraganden

Ledamoten Sari Näre och 24 andra ledamöter föreslår i sin motion att specialstödet i grundskolor och daghem ska förstärkas.

Stadsstyrelsen hänvisar till utlåtandena och konstaterar att statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga (338/2011) styr hälsovården inom barnrådgivningsbyråverksamheten och inom skol- och studerandehälsovården.

På barnrådgivningsbyrån genomförs i samarbete med hälsovårdaren, läkaren och familjen omfattande hälsokontroll för barn i fyra månaders, ett och ett halvt års och fyra års ålder. Barnens neurologiska och sensomotoriska utveckling uppföljs regelbundet i kontrollerna. Vid behov hänvisas barnet till undersökning hos en barnpsykolog, talterapeut eller ergoterapeut eller till den specialiserade sjukvården.

För de omfattande kontrollerna för fyraåriga barn har det utvecklats en samarbetsmodell för daghem och skolor (HYVE 4). I fyra års ålder är det möjligt att upptäcka de flesta neurologiska problemen, störningarna i den psykologiska utvecklingen och andra störningar som orsakar svårigheter i skolgången och förutsätter extra stöd. I hälsokontrollen för

15.05.2013

Kj/47

fyraåriga barn görs det upp en neurologisk bedömning för barn i lekåldern (Lene). På basis av bedömningen hänvisas barnet vid behov till noggrannare fortsatta undersökningar och det nödvändiga stödet inom dagvården och vid skolstarten planeras i samråd med utbildningsväsendet. Vårdkedjorna för ADHD hos småbarn har gjorts klarare inom den specialiserade sjukvården.

Inom skolhälsovården träffar skolvårdaren alla elever i sin skola minst en gång om året. Omfattande hälsokontroll ordnas för elever i årskurserna 1, 5 och 8. Barnet kallas tillsammans med sina vårdnadshavare till den omfattande hälsokontrollen med en hälsovårdare och en läkare. Då kartläggs bl.a. eventuella inlärnings- och koncentrationssvårigheter, ljudöverkänslighet och andra retningsöverkänsligheter och sjukdomar. Vid behov kan skolläkaren remittera eleven till den specialiserade sjukvården, som enligt nuvarande praxis diagnostiserar till exempel ADHD.

I skolans elevvårdsgrupp deltar hälsovårdaren och läkaren som sakkunniga inom hälsovården i diskussionen om elevens välbefinnande och svårigheter i inläringen. Skolhälsovården deltar vid behov i att utarbeta en pedagogisk bedömning eller utredning för de elever som behöver intensivt stöd. Det är inte ändamålsenligt för skolhälsovården att själv sträva att producera alla nödvändiga specialläkartjänster.

Stadsstyrelsen hänvisar till social- och hälsovårdsnämndens utlåtande enligt vilket man vid utvecklingen av det yrkesövergripande samarbetet har igenkänt ett behov att utreda fördelningen av uppgifterna i fråga om bl.a. undersökning, vård och uppföljning av barn med överkänsliga sinnen. Skol- och studerandehälsovårdens innehåll ska även i andra avseenden kontinuerligt utvecklas för att de ska svara mot utmaningarna för hälsan och välbefinnandet hos barn och unga.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Sari Näreen aloite

Tiedoksi; Muutoksenhakukielto, valmistelu

Hallintokeskus

15.05.2013

Kj/47

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 29.04.2013 § 497

HEL 2012-015502 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättäneen katsoa valtuutettu Sari Näreen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Opetuslautakunta 26.03.2013 § 40

HEL 2012-015502 T 00 00 03

Päätös

Opetuslautakunta päätti antaa seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle:

Perusopetuslain ja opetussuunnitelman perusteiden mukaan tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevan oppilaan opetus tulee järjestää ottaen huomioon oppilaan etu ja järjestämisedellytykset. Opetus annetaan muun opetuksen yhteydessä (integraatio) tai osittain tai kokonaan erityisluokassa.

Helsingin perusopetuksen palvelutarjontaan kuuluvat olennaisena osana erityisluokat. Erityisluokkaverkko suunnitellaan ja toteutetaan ottaen huomioon erityisluokkapaikkaa tarvitsevien oppilaiden määrät. Lukuvuonna 2012-2013 Helsingissä on 280 erityisluokkaa, joissa opiskelee 2429 oppilasta, mikä tarkoittaa sitä, että suurin osa erityisen tuen oppilaista opiskelee joko yleisopetuksen kouluun sijoitetussa erityisluokassa tai erityiskoulussa. Helsingin monipuolinen erityisluokkaverkko mahdollistaa sen, että oppilaan tuen tarve voidaan ottaa huomioon yksilöllisesti ja mm. autismin kirjoin oppilaille on omia erityisluokkia.

Oppilaan tuen tarve suunnitellaan ja arvioidaan yhdessä huoltajien kanssa. Tuen tarpeen suunnitteluun ja arviointiin koulussa osallistuu

15.05.2013

Kj/47

moniammatillinen oppilashuoltoryhmä sekä mahdollisuuksien mukaan oppilasta hoitavat ja kuntouttavat tahot. Kouluterveydenhuolto on osa koulun oppilashuollonpalvelua. Kouluterveydenhoitaja tapaa kaikki oppilaat vähintään kerran vuodessa. Koululääkäri tapaa oppilaat vuosiluokilla 1., 5., ja 8. nk. laajassa terveystarkastuksessa. Tarvittaessa koululääkäri voi kirjoittaa lähetteen neurologian poliklinikalle.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Rauno Jarnila

Lisätiedot

Marjo Kyllönen, opetuspäällikkö, puhelin: 310 86208
marjo.kyllonen(a)hel.fi
Vesa Nevalainen, oppilashuollon päällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 26.02.2013 § 47

HEL 2012-015502 T 00 00 03

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

"Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) ohjaa terveydenhuoltoa niin lastenneuvolassa kuin kouluissa koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa. Terveysseuranta ja -neuvonta kohdentuvat aina koko ikäryhmälle odotusajalta varhaisaikuisuuteen saumattomasti jatkuvana kokonaisuutena. Asetuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen, vanhempien ja koko perheen voimavaroja, terveyttä ja hyvinvointia, varhentaa perheen ja perheenjäsenten tuen tarpeiden tunnistamista, varmistaa tuen oikea-aikainen järjestäminen perheelle sekä tehostaa syrjäytymisen ehkäisyä ja terveyserojen kaventamista.

Lastenneuvolatoiminnassa tehdään yhteistyössä terveydenhoitajan, lääkärin ja perheen kanssa laajat terveystarkastukset 4 kk, 1,5 v ja 4 v ikäisille lapsille. Tarkastuksissa seurataan säännöllisesti lapsen neurologista ja sensomotorista kehitystä. Tarvittaessa lapsi ohjataan tutkimuksiin lastenpsykologille, puheterapeutille, toimintaterapeutille tai erikoissairaanhoidon.

Helsingissä on kehitetty lasten laajoihin 4-vuotistarkastuksiin päivähoidon ja neuvoloiden yhteistyömalli (HYVE 4). 4-vuotiaana on mahdollista havaita useimmat kouluvaikeuksia aiheuttavat neurologiset

ongelmat, psyykkisen kehityksen häiriöt ja muut lisätuen järjestämistä edellyttävät häiriöt. 4 -vuotistarkastuksessa käytetään Leikki-ikäisen lapsen neurologista arviota (Lene), jonka pohjalta tarvittaessa ohjataan lapsi tarkempiin jatkotutkimuksiin ja suunnitellaan lapsen tarpeenmukainen tuki päivähoidossa sekä koulun aloituksessa yhdessä opetustoimen kanssa. Erikoissairaanhoidon kanssa on selkiytetty pienten lasten psykiatrian ja ADHD –hoitoketjut.

Kouluterveydenhuollossa terveydenhoitaja tapaa kaikki oppilaat vähintään kerran vuodessa. Laajat terveystarkastukset toteutetaan 1., 5., ja 8. vuosiluokalla. Laajaan terveystarkastukseen terveydenhoitajan ja lääkärin luo kutsutaan lapsi ja lapsen huoltajat. Tällöin kartoitetaan mm. mahdolliset oppimis- ja keskittymisvaikeudet, ääni- tai muut ärsykeyliherkkyydet tai sairaudet. Tarvittaessa koululääkäri tekee lähetteen erikoissairaanhoidon, jossa esimerkiksi nykykäytännön mukaan diagnosoidaan ADHD. Lapsen neurologisten häiriöiden ja aistiyliherkkyyden tunnistaminen ja hoito edellyttävät usein yhteistyötä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kesken sekä lapsen erityistarpeiden huomioimista peruspalveluissa, kuten päivähoidossa ja opetustoimessa.

Koulun terveydenhoitaja ja lääkäri ovat koulun oppilashuoltoryhmässä terveydenhuollon asiantuntijoina ja osallistuvat oppilaan hyvinvointia ja oppimisen pulmia koskevaan keskusteluun. Tehostettua tukea tarvitsevien oppilaiden osalta kouluterveydenhuolto osallistuu tarvittaessa pedagogisen arvion tai selvityksen laatimiseen. Lisäksi koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on koulujen ja oppilaitosten terveydellisten olojen valvonta.

Sosiaali- ja terveystoimen yhdistyessä vuoden 2013 alusta perustettiin perhe- ja sosiaalipalveluihin lääkäripalveluiden toimistotasoinen yksikkö. Uuden lääkäripalvelut -toimiston tehtävä on pyrkiä entisestään parantamaan ennaltaehkäisevän terveydenhuollon sekä terveyden edistämisen toimintatapoja ja työkäytäntöjä yhteistyössä muiden peruspalveluiden ja erikoissairaanhoidon kanssa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että lasten kasvu- ja kehityshäiriöiden mahdollisimman varhainen tunnistaminen ja tarvittavien tutkimus-, hoito- ja tukipalvelujen järjestäminen lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti on tärkeää. Kouluterveydenhuollon ei ole tarkoituksenmukaista pyrkiä tuottamaan itse kaikkia tarvittavia erikoislääkäripalveluja. Tavoitteena uudessa organisaatiossa on selventää työnjakoa ja rajapintoja perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kesken. Samoin tavoite on kehittää moniammatillista yhteistyötä. Tässä yhteydessä tulee selvitettäväksi myös aistiherkkien lasten tutkimisen, hoidon ja seurannan työnjako. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toiminnan sisältöjä kehitetään koko

15.05.2013

Kj/47

ajan vastaamaan lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin haasteisiin.

Terveysvaikutusten arviointi

Neuvoloiden sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon laadukkaalla toiminnalla ja hyvällä yhteistyöllä mm. erikoissairaanhoidon kanssa on merkittäviä terveysvaikutuksia. Niiden perustehtävään kuuluu sekä tukea jokaisen lapsen mahdollisimman tervettä kasvua ja kehitystä että tunnistaa mahdollisimman varhain ja puuttua lasten ja heidän perheidensä ongelmiin yhteistyössä muiden tukitahojen kanssa. Neuvoloiden sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tulee myös toimia hyvässä yhteistyössä erikoissairaanhoidon kanssa lapsen hyvän kuntoutumisen turvaamiseksi."

Esittelijä

virastopäällikkö
Matti Toivola

Lisätiedot

Taina Hussi, koordinaattori, puhelin: 310 43839
taina.hussi(a)hel.fi
Kaarina Järvenpää, johtajalääkäri, puhelin: 310 76109
kaarina.jarvenpaa(a)hel.fi

Varhaiskasvatuslautakunta 12.02.2013 § 20

HEL 2012-015502 T 00 00 03

Päätös

Varhaiskasvatuslautakunta päätti antaa aloitteesta kaupunginhallitukselle seuraavansisältöisen lausunnon.

Lapsen varhaiskasvatuksessa tarvitsema tuen taso arvioidaan aina yksilöllisesti ja arvio tehdään tarvittaessa yhteistyössä muiden asiantuntijoiden, kuten lasta hoitavan lääkärin, perheneuvolan tai lastensuojelun kanssa.

Tukeminen voi olla luonteeltaan yleistä varhaiskasvatuksellista tukemista, esimerkiksi toiminnan eriyttämistä, pienryhmätoimintaa ja yksilöllisempää toiminnan suunnittelua. Tällöin tuki toteutetaan päivähoidon lähipalveluissa.

Tarvittaessa tukemista voidaan tehostaa muun muassa ryhmäkoon pienentämisellä, erityispedagogisen asiantuntemuksen lisäämisellä lapsiryhmässä tai avustajapalveluilla. Tämäkin voidaan toteuttaa pääsääntöisesti perheen asuinalueella sijaitsevassa päiväkodissa.

Silloin, kun lapsen hoito, kasvatusta ja opetus sitä edellyttää, ja tuen tarve on mittavaa, järjestetään erityispedagoginen tuki erityis- tai integroidussa erityisryhmässä. Näissä ryhmissä lapsimäärä on tavallista pienempi vaihdellen 6–12 lapsen välillä. Suomenkielisessä päivähoitossa on 1 140 erityistä tukea saavaa lasta, joista 258 lasta (22,6 %) on erityis- tai integroiduissa erityisryhmissä.

Yleensä päiväkodin sisällä toiminta järjestetään siten, että päivän aikana lapset toimivat pienryhmissä joko yhden tai kahden hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan työntekijän ohjauksessa. Tällöin toiminta suunnitellaan lasten kasvatukseen tai opetukseen sisältyvien tavoitteiden, lasten iän, kiinnostuneisuuden, lapsen erityistarpeiden, lapsen oman valinnan tai henkilökunnan erityisosaamisen perusteella. Erityistä tukea tarvitsevien lasten kohdalla painottuu perheiden osallisuus ja erityisen tuen yksilöllinen luonne.

Vanhemmat osallistuvat lapsen kuntoutussuunnitelman laadintaan, toteutukseen ja arviointiin. Tässä yhteydessä sovitaan, miten aistiherkkien lasten tarpeet otetaan huomioon toimintaympäristössä, sekä hoidon ja kasvatuksen ja opetuksen järjestämisessä. Lapsen kasvua ja kehitystä seurataan, toimintaa arvioidaan ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa vähintään kerran vuodessa lapsen syntymäpäivän tietämillä.

Esiopetusvuoden keväällä lapsesta tehdään tarvittaessa pedagoginen arvio tai selvitys ja sovitaan opetustoimen edustajien ja huoltajien kanssa lapsen opetusjärjestelyihin ja lapsen tukeen liittyvistä tarpeista.

Päivähoitossa olevan 4-vuotiaan lapsen laaja terveystarkastus tehdään yhteistyönä perheen, päivähoitajan ja neuvolan kesken ja tätä kutsutaan Hyve-malliksi. Hyve-malli koostuu päivähoitossa käytävästä 4-vuotiaan lapsen varhaiskasvatustarkastuksesta ja neuvolan laajasta terveystarkastuksesta, joka sisältää neuvolaterveydenhoitajan sekä neuvolalääkärin tarkastuksen. Terveystarkastuksen sisältää myös leikki-ikäisen lapsen neurologisen arvon.

Varhaiskasvatustarkastusta pitää tärkeänä, että päivähoitoryhmät pysyvät kohtuullisen kokoisina, lapsen tuen tarve arvioidaan yksilöllisesti sekä järjestetään tarvittavat tukitoimet ja yhteistyö perheneuvolan, lastensuojelun ja muiden asiantuntijatahojen kanssa.

Esittelijä

varhaiskasvatustoiminnan johtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Pasi Brandt, varhaiskasvatuksen asiantuntija, puhelin: 310 42527
pasi.brandt(a)hel.fi